EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 27.9.2021
COM(2021) 608 final

2021/0309 (NLE)

Ettepanek:

**NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS**

**Rumeenia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta**

{SWD(2021) 276 final}

2021/0309 (NLE)

Ettepanek:

# NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS

## Rumeenia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrust (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu,[1] eriti selle artiklit 20,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) COVID-19 puhangul on olnud häiriv mõju Rumeenia majandusele. 2019. aastal oli Rumeenia sisemajanduse koguprodukt (SKP) elaniku kohta 36,8 % liidu keskmisest. Komisjoni 2021. aasta suvise prognoosi kohaselt vähenes Rumeenia reaalne SKP 2020. aastal vaid 3,9 % ja peaks aastatel 2020–2021 kumulatiivselt suurenema 3,3 %. Keskpika perioodi majanduslikke näitajaid mõjutavate pikemaajaliste probleemide hulka kuuluvad riskid, mille allikaks on jooksevkonto olukorra halvenemine ja konkurentsivõime vähenemine, mis võib omakorda negatiivset mõju avaldada jooksevkonto olukorrale, ning kiiresti suurenev valitsemissektori võlg. Bürokraatia ja ametiasutuste suutmatus osutada piisavalt kvaliteetseid teenuseid, sealhulgas digiteenuseid, mõjutavad negatiivselt kodanikke ja ettevõtjaid, eelkõige väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEd), suurtel reformidel ja avaliku sektori investeeringutel on aga positiivne mõju juhtimise kvaliteedile. Samal ajal mõjutab võimalikku tootlikkust ning kestlikku ja kaasavat majanduskasvu negatiivselt vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määr, mis on üks kõrgemaid ELis.

(2) 9. juulil 2019 ja 20. juulil 2020 esitas nõukogu Euroopa poolaasta raames Rumeeniale soovitused. Eelkõige soovitas nõukogu Rumeenial võtta kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida pandeemiale ning toetada majandust ja tagada selle taastumine ning edendada eelarvepoliitikat, et kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk. Samuti seoses riigi rahandusega soovitas nõukogu parandada maksukuulekust ja maksude kogumist, tagades ulatuslike struktuurireformidega riikliku pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse ja teise samba pensionifondide pikaajalise elujõulisuse, ning vältida selliste alaliste meetmete rakendamist, mis ohustaksid riigi rahanduse jätkusuutlikkust. Peale selle soovitas nõukogu tugevdada tervishoiusüsteemi vastupanuvõimet, sealhulgas tervishoiutöötajate ja meditsiinitoodete valdkonnas, ning parandada tervishoiuteenuste kättesaadavust ja kulutõhusust, suurendades muu hulgas

[1] ELT L 57, 18.2.2021, lk 17–75.

ambulatoorse ravi osakaalu. Sotsiaalsete probleemide puhul olid eriti olulised soovitused parandada hariduse kvaliteeti ja kaasavust, eelkõige romade ja teiste ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmade puhul, täiustada oskusi, parandades kutsehariduse ja -õppe ning kõrghariduse vastavust tööturu vajadustele, suurendada sotsiaalteenuste ulatust ja kvaliteeti ning viia lõpule miinimumsissetuleku reform, samuti tagada objektiivsetel kriteeriumidel põhinev miinimumpalk, mis on kooskõlas töökohtade loomise ja konkurentsivõimega. Lisaks soovitas nõukogu Rumeenial tagada piisav sissetuleku asendamine ja laiendada sotsiaalkaitsemeetmeid ning tagada kõigile juurdepääs olulistele teenustele. COVID-19 kriisiga toimetulekuks soovitati Rumeenial leevendada kriisi mõju tööhõivele, töötades välja paindliku töökorralduse ja aktiveerimismeetmed, tugevdada oskusi ja digiõpet ning tagada võrdne juurdepääs haridusele. Veel soovitati Rumeenial kaitsta finantsstabiilsust ja pangandussektori kindlat seisundit, et tagada majandusele likviidsustoetus, millest saavad kasu ettevõtted ja kodumajapidamised, eelkõige väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted ning füüsilisest isikust ettevõtjad ning kiirendada investeerimisküpsete avaliku sektori investeerimisprojektide elluviimist ja edendada erainvesteeringuid, et toetada majanduse taastumist. Investeeringute tegemisel soovitati keskenduda rohe- ja digipöördele, eelkõige säästvale transpordile, digiteenuste taristule, energia puhtale ja tõhusale tootmisele ja kasutamisele ning keskkonnataristule, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi, sealhulgas söekaevanduspiirkondades. Samuti soovitas nõukogu parandada avaliku halduse kvaliteeti ja tõhusust ning otsustusprotsessi prognoositavust, sealhulgas sotsiaalpartnerite piisava kaasamise kaudu, ning tugevdada riigi osalusega ettevõtete üldjuhtimist. Olles taaste- ja vastupidavuskava esitamise ajal hinnanud nende riigipõhiste soovituste rakendamist, leiab komisjon, et olulisi edusamme on tehtud seoses riigipõhise soovitusega kaitsta finantsstabiilsust ja pangandussektori kindlat seisundit ning soovitusega võtta viivitamata eelarvepoliitika meetmeid, et tulemuslikult reageerida pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Lisaks on soovitus säilitada VKEde ja füüsilisest isikust ettevõtjate jaoks piisav likviidsus täies ulatuses rakendatud.

(3) 2. juunil 2021 avaldas komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011[2] artikli 5 alusel Rumeenia kohta põhjaliku analüüsi. Analüüsi tulemusel jõudis komisjon järeldusele, et Rumeenias esineb makromajanduslik tasakaalustamatus, mis on eelkõige seotud kulupõhise konkurentsivõime vähenemise, välispositsiooni halvenemise ja jooksevkonto puudujäägi suurenemisega olukorras, kus eelarvepoliitika on ekspansiivne ja ettevõtluskeskkond prognoosimatu.

(4) 31. juulil 2021 esitas Rumeenia vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. See esitati pärast konsultatsioone, mis viidi läbi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna organisatsioonide, noorteorganisatsioonide ja muude asjaomaste sidusrühmadega kooskõlas riikliku õigusraamistikuga. Riiklik vastutus taaste- ja vastupidavuskavade eest on aluseks nende edukale rakendamisele ja kestvale mõjule riigi tasandil ning usaldusväärsusele Euroopa tasandil. Komisjon on määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt hinnanud taaste- ja vastupidavuskava

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega.

(5) Taaste- ja vastupidavuskavade eesmärk peaks olema määrusega (EL) 2021/241 loodud taaste- ja vastupidavusrahastu (edaspidi „rahastu“) ning nõukogu määrusega (EL) 2020/2094[3] COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks loodud Euroopa Liidu taasterahastu üldeesmärkide täitmine. Need peaksid tugevdama liidu majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, panustades määruse (EL) 2021/241 artiklis 3 osutatud kuude sambasse.

(6) Liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavade rakendamine kujutab endast ühist jõupingutust, mis hõlmab reforme ja investeeringuid kogu liidu ulatuses. Piiriüleste ja mitut riiki hõlmavate projektide koordineeritud ja samaaegse rakendamise kaudu tugevdavad sellised reformid ja investeeringud üksteist vastastikku ning avaldavad positiivset ülekanduvat mõju kogu liidus. Seega tuleneb ligikaudu kolmandik rahastu mõjust liikmesriikide majanduskasvule ja töökohtade loomisele teiste liikmesriikide tegevuste ülekanduvast mõjust.

***Kuue samba rakendamisele kaasa aitav tasakaalustatud lahendus***

(7) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile a ja V lisa punktile 2.1 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava suures ulatuses (hinne A) liikmesriigi majanduslikule ja sotsiaalsele olukorrale vastavaid mitmekülgseid ja piisavalt hästi tasakaalustatud lahendusi, mis aitavad asjakohasel moel kaasa kõigi kuue kõnealuse määruse artiklis 3 osutatud samba rakendamisele, võttes arvesse Rumeenia eriomaseid probleeme, rahalise toetuse suurust ja taotletud laenutoetust.

(8) Kavas järgitakse majanduse taastamiseks ja võimaliku majanduskasvu suurendamiseks terviklikku lähenemisviisi, tugevdades samal ajal sotsiaalmajanduslikku ja institutsioonilist vastupidavust. Kava sisaldab üksteist vastastikku tugevdavaid ja sidusaid reforme ja investeeringuid, mis on seotud Euroopa jaoks oluliste poliitikavaldkondadega, mis on üles ehitatud kuuele sambale.

(9) Kavas pööratakse suurt tähelepanu rohepööret hõlmavale sambale, mis sisaldab energia- ja kliimameetmeid ning juhtreforme söe järk-järgult kasutuselt kõrvaldamiseks ja maanteetranspordi süsinikuheite vähendamiseks. Eeldatakse, et reformid ja investeeringud vähendavad märkimisväärselt energiasektori süsinikuheidet ja teevad võimalikuks taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu. Keskendumine era- ja avaliku sektori hoonete energiatõhususele, maantee- ja raudteetranspordi digiteerimisele, elektrisõidukite laadimistaristute kasutuselevõtule, kliimamuutustega kohanemisele ja ringmajandusele aitab samuti kõigis majandussektorites rohepööret ellu viia. Kava aitab kaasa ka digipöördele. Meetmed, mis aitavad saavutada digieesmärke, esinevad kogu kava vältel eri komponentides ning keskenduvad avaliku halduse (sealhulgas tervishoid, õigus, keskkond, tööhõive ja sotsiaalkaitse) ja ettevõtete digiteerimisele ning ühendatusele, küberturvalisusele ja digioskustele.

(10) Mitu kava komponenti võivad edendada arukat ja kestlikku majanduskasvu. Kava sisaldab mitmeid meetmeid, sealhulgas uute rahastamisvahendite kasutamine ja riikliku arengupanga loomine, mis peaksid otseselt või kaudselt toetama erainvesteeringuid, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde)

[3] Nõukogu 14. detsembri 2020 määrus (EL) 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 23–27).

jaoks, suurendama riigi võimet meelitada ligi investeeringuid ning looma uusi ettevõtteid ja töökohti. Kava eesmärk on ka tugevdada riigi rahanduse jätkusuutlikkust maksuhalduse, maksuraamistiku, eelarvehalduse ja pensionisüsteemi oluliste reformide kaudu. Kava kohaselt tuleks tugevdada sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, kasutades selleks tööturu struktuurimeetmeid ning nii linna- kui ka maaelu arengut edendavaid olulisi reforme ja investeeringuid, mis eeldatavasti vähendavad piirkondlikke erinevusi piirkondlikul, piirkonnasisesel ja kohalikel tasanditel.

(11) Kavandatud reformid ja investeeringud peaksid tugevdama tervishoiusüsteemi üldist vastupanuvõimet, sealhulgas aitama kaasa selle digiteerimisele. Kava meetmete eesmärk on aidata järgmisi põlvkondi, tegeledes peamiselt haridussüsteemi kvaliteedi, võrdsuse ja taristuga seotud probleemidega. Peamised meetmed nende probleemide lahendamiseks on kooli- ja ülikoolitaristu ajakohastamine linna- ja maapiirkondades, hariduse digiteerimine ja toetuste süsteem koolist väljalangemise määra vähendamiseks.

***Kõigi või suure osa riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud probleemide lahendamine***

(12) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa punktile 2.2 peaks taaste- ja vastupidavuskava aitama eeldatavasti tõhusalt lahendada kõik probleemid või suurt osa probleemidest (hinne A), mis on kindlaks tehtud Rumeeniale esitatud asjakohastes riigipõhistes soovitustes, sealhulgas nende eelarveaspektides, ja vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 6 antud soovitustes, ning probleemid, mis on kindlaks tehtud muudes asjakohastes dokumentides, mille komisjon on Euroopa poolaasta raames ametlikult vastu võtnud. Soovitusi, mis käsitlevad pandeemiale reageerimist viivitamatute eelarvepoliitika meetmete abil, võib pidada Rumeenia taaste- ja vastupidavuskava kohaldamisalast välja jäävateks, vaatamata asjaolule, et Rumeenia on üldiselt 2020. ja 2021. aastal asjakohaselt ja piisavalt reageerinud viivitamatule vajadusele majandust eelarvevahenditega toetada ja on teinud seda kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausliga. Soovitustes osutati ka vajadusele, et Rumeenia järgiks eelarvepoliitikat kooskõlas aluslepingu artikli 126 lõike 7 kohase nõukogu soovitusega kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk. 18. juunil 2021 soovitas nõukogu Rumeenial kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk hiljemalt 2024. aastaks ning kehtestas Rumeeniale tõhusate meetmete võtmise ja konsolideerimisstrateegiast aruandmise tähtajaks 15. oktoobri 2021.

(13) Kava sisaldab ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis aitavad tõhusalt lahendada kõiki või suurt osa majanduslikke ja sotsiaalseid probleeme, mis on esile toodud riigipõhistes soovitustes, mille nõukogu esitas Rumeeniale Euroopa poolaasta raames 2019. ja 2020. aastal. Eelkõige peaksid kavas sisalduvad reformid ja investeeringud aitama kaasa riigi rahanduse ja pensionisüsteemi jätkusuutlikkusele, tervishoiule, avalikule haldusele, ettevõtluskeskkonnale, haridusele ning rohe- ja digipöördele.

(14) Maksuhalduse täielik digiteerimine ja ülemääraste maksusoodustuste kaotamine järk-järgult ning täiustatud eelarveraamistik aitavad kaasa riigi rahanduse jätkusuutlikkusele. Kava eesmärk on ka tagada riikliku pensionisüsteemi jätkusuutlikkus ja õiglus. Tervishoiureformid koos digiteerimisinvesteeringutega peaksid parandama tervishoiuteenuste kättesaadavust, kulutõhusust ja vastupidavust.

(15) Tõenditel põhinev otsustusprotsess, pikaajaline planeerimine ja avalikud konsultatsioonid ning riigihankemenetluse täiustamise, kohtusüsteemi tõhustamise ja korruptsiooni vastu võitlemise meetmed aitavad parandada avaliku halduse kvaliteeti ja tõhusust. Miinimumpalga kehtestamise, riigi osalusega ettevõtete üldjuhtimise ja sotsiaaldialoogi reformides võetakse samuti arvesse pikaajalisi riigipõhiseid soovitusi. Kava eesmärk on ka töötada välja ühtne, kaasav ja kvaliteetne alushariduse ja lapsehoiusüsteem, millega kaasnevad investeeringud lapsehoidu.

(16) Käesolev otsus ei piira komisjoni 13. detsembri 2006. aasta otsuse 6569 (millega nähakse ette kord, mille abil teha Rumeeniaga koostööd ja jälgida tema edusamme konkreetsete eesmärkide täitmisel kohtureformi alal ja korruptsioonivastases võitluses) kohaldamist. Kõnealuse otsuse lisas on Rumeeniale esitatud eesmärgid, mille täitmisega ta peab tagama ELi lepingu artiklis 2 sätestatud õigusriigi väärtuse austamise, ning need on Rumeenia jaoks siduvad. Rumeenia peab nende eesmärkide saavutamiseks võtma asjakohased meetmed ning võtma selleks ELi lepingu artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtte kohaselt nõuetekohaselt arvesse aruandeid, mille komisjon on koostanud kõnealuse otsuse alusel, ja eelkõige nendes aruannetes esitatud soovitusi.

(17) Kavaga edendatakse kestlikke ja digitaalseid investeeringuid ning toetatakse teadus- ja arendustegevust. Söe järkjärgulise kasutuselt kõrvaldamise, valitsuse pilve loomise ja elektroonilise isikutunnistuse kasutuselevõtuga seotud reformid aitavad toetada rohe- ja digipööret.

(18) Eespool nimetatud probleemide lahendamisega aitab kava eeldatavasti korrigeerida ka määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 kohaselt 2020. aastal esitatud soovitustes käsitletud tasakaalustamatust, mida Rumeenias esineb eelkõige seoses kulupõhise konkurentsivõime vähenemise, halveneva välispositsiooni ja jooksevkonto puudujäägi suurenemisega olukorras, kus eelarvepoliitika on ekspansiivne ja ettevõtluskeskkond prognoosimatu.

***Majanduskasvu potentsiaali, töökohtade loomise ning majandusliku, sotsiaalse ja institutsionaalse vastupidavuse toetamine***

(19) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile c ja V lisa punktile 2.3 aitab taaste- ja vastupidavuskava eeldatavasti mõjusalt (hinne A) tugevdada Rumeenia majanduse kasvupotentsiaali, luua uusi töökohti, suurendada majanduse, sotsiaalvaldkonna ja institutsionaalset vastupidavust, mis aitab kaasa Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisele, sealhulgas laste- ja noortepoliitika edendamise abil, ning leevendada COVID-19 kriisi majandus- ja sotsiaalmõju ning suurendada sellega liidus majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ja lähenemist.

(20) Komisjoni talituste simulatsioonid näitavad, et taaste- ja vastupidavuskava ning Euroopa Liidu taasterahastu ülejäänud meetmete abil on võimalik suurendada Rumeenia SKPd 2026. aastaks 1,8–2,9 %, arvestamata struktuurireformide võimalikku positiivset mõju, mis võib olla märkimisväärne.

(21) Eeldatakse, et sotsiaal- ja haridusvaldkonna reformid ja investeeringud aitavad tänu majanduskasvu stimuleerimisele kõrvaldada mõned pikaajalised nõrgad kohad ja struktuursed puudused. Kava sisaldab meetmeid, mille eesmärk on tugevdada avalikku haldust, toetada erainvesteeringuid, seda eelkõige VKEde jaoks, ning tugevdada ettevõtluskeskkonda, muu hulgas ettevõtete halduskoormuse vähendamise teel.

(22) Kavas sisalduvad hariduse ja tööturu reformid peaksid majanduskasvu soodustades tööturgu tugevdama. Juhtreformid söe kasutuselt kõrvaldamiseks järk-järgult ja transpordi süsinikuheite vähendamiseks ning rohe- ja digipööret edendavad investeeringud peaksid suurendama konkurentsivõimet ja muutma majanduse üldiselt kestlikumaks.

(23) Eeldatakse, et mitmed meetmed aitavad suurendada sotsiaalset ühtekuuluvust ja rakendada Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Need meetmed on muu hulgas kvaliteetse alushariduse ja lapsehoiu kättesaadavuse suurendamine, miinimumsissetuleku reform, tervishoiureformid ning selliste vautšerite süsteemi kasutuselevõtt, mis võib suurendada tööturult eemalejäänud inimeste osalemist tööturul ja uute töötajate juurdepääsu sotsiaalteenustele.

(24) Kavas sisalduvate haridusreformide ja investeeringute tulemusena peaks sotsiaalne vastupidavus paranema. Kõrge kvalifikatsiooniga tööjõu olemasolu ja koolist väljalangemise vähendamine annavad majandusele paremad võimalused tulla toime tulevaste šokkidega ja aitavad inimestel muutuvate majandusmustritega paremini hakkama saada.

(25) Pandeemia ajal süvenes vaesus ja sissetulekute ebavõrdsus ning piirkondlikud erinevused püsivad, mõjutades haavatavaid rühmi kõige rohkem. Kava eesmärk on aidata kaasa Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisele laste- ja noortepoliitikat edendades. Reformid ja investeeringud peaksid tegelema struktuursete probleemidega valdkondades, kus pandeemiakriis on oma jälje jätnud, ning keskenduma tervishoiule, haridusele ja ettevõtluskeskkonnale. Lisaks saab riigi piirkondade lähendamisel olema eriti oluline investeerida transpordi põhitaristusse riigi praegu halvasti ühendatud piirkondades ja digitaalsesse ühendatusse maapiirkondades.

***Põhimõte „ei kahjusta oluliselt“***

(26) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile d ja V lisa punktile 2.4 tagatakse taaste- ja vastupidavuskavaga eeldatavasti, et ükski taaste- ja vastupidavuskavas sisalduv reformide ja investeerimisprojektide elluviimise meede (hinne A) ei kahjusta oluliselt keskkonnaeesmärkide saavutamist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852[4] artikli 17 tähenduses (põhimõte „ei kahjusta oluliselt“).

(27) Kooskõlas komisjoni teatises „Tehnilised suunised põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ kohaldamise kohta taaste- ja vastupidavusrahastu puhul“[5] esitatud tehniliste suunistega on Rumeenia esitanud tõendid ja kinnitused selle kohta, et kavas sisalduvate reformide ja investeerimisprojektide rakendamiseks võetavad meetmed ei kahjusta eeldatavasti märkimisväärselt ühtegi kuuest keskkonnaeesmärgist, milleks on kliimamuutuste leevendamine, kliimamuutustega kohanemine, vee ja mereressursside kestlik kasutamine ja kaitse, ringmajandus, saastuse vältimine ja tõrje ning elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine. Rumeenia võib vajaduse korral rakendada olulise kahju vältimiseks leevendusmeetmeid, mis tuleks tagada asjakohaste eesmärkide abil.

[4] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).

[5] ELT C 58, 18.2.2021, lk 1.

(28) Erilist tähelepanu on pööratud meetmetele, mille mõju keskkonnaeesmärkidele nõuab hoolikat kontrolli. Eelkõige kaasnevad maanteeinvesteeringutega transpordi süsinikuheite vähendamise reform, mis hõlmab keskkonnahoidliku maksustamise meetmeid, stiimuleid heiteta sõidukitele, saastavate sõidukite lammutamist, liiklusohutuse meetmeid ja elektrisõidukite laadimisjaamade arvu märkimisväärset suurendamist. Kava näitab ka, et saastevaba vesiniku transporti võimaldava jaotusvõrgu ehitamine Oltenia piirkonnas on tulevikukindel, kuna selle kaudu jaotatakse 2030. aastaks 100 % taastuvallikatest toodetud vesinikust ja/või muudest gaasidest, jaotades kasutusele võtmise ajal, 30. juunil 2026 vähemalt 20 % taastuvallikatest toodetud vesinikust. Neid tingimusi kontrollitakse vahe-eesmärkide põhjal lepingu sõlmimise ajal. Taastuvate energiaallikate ja vähese süsinikuheitega gaaside kasutamist võimaldavatesse gaasiküttel soojus- ja elektrienergia koostootmisjaamadesse tehtavate investeeringute vastavus põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“ on tagatud riikliku vesinikustrateegia ja tegevuskava vastuvõtmise ja rakendamisega ning saastevaba vesiniku tootmisvahendite paigaldamisega, söe- ja pruunsöe baasil elektri- ja soojatootmisrajatiste sulgemisega, märkimisväärse hulga taastuvate energiaallikate täiendava võimsusega ning konkreetsete reformide ja investeeringutega taastuvate energiaallikate osakaalu suurendamiseks. Renoveerimisel tekkivaid jäätmeid töödeldakse eeldatavasti ringmajanduse põhimõtete kohaselt. Kooskõlas põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“ ei tohi jäätmekäitluse/ringlussevõtuga seotud meetmed hõlmata investeeringuid jäätmete põletamisse või mehhaanilis-bioloogilisse töötlemisse. Sõidukipargi asendamiseks võetavate meetmetega tagatakse, et rahastamiskõlblikud on ainult keskkonnahoidlikud sõidukid. Veemajandusse tehtavad investeeringud ei too eeldatavasti kaasa mõjutatud veekogude ökoloogilise seisundi halvenemist, kuna arvesse võetakse kõnealuste investeeringute jaoks korraldatava põhjaliku ja kumulatiivse keskkonnamõju hindamise tulemusi ja selles esitatud tingimusi.

***Rohepöörde, sealhulgas elurikkuse toetamine***

(29) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile e ja V lisa punktile 2.5 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava meetmeid, mis aitavad suures ulatuses (hinne A) kaasa rohepöördele, sealhulgas elurikkuse säilitamisele, või sellest tulenevate probleemide lahendamisele. Kliimaeesmärkide saavutamist toetavad meetmed moodustavad 41 % kava kogueraldisest, mis on arvutatud vastavalt kõnealuse määruse VI lisas esitatud metoodikale. Vastavalt kõnealuse määruse artiklile 17 on taaste- ja vastupidavuskava kooskõlas riiklikus energia- ja kliimakavas (2021–2030) sisalduva teabega.

(30) Taaste- ja vastupidavuskava sisaldab pikaajalisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad kaasa rohepöördele. Kava hõlmab reformi, mille eesmärk on lõpetada 2032. aastaks järk-järgult söe- ja pruunsöe tootmine ning mis on ülioluline energiasektori süsinikuheite vähendamiseks ja taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu võimaldamiseks. Säästvat transporti edendavad peamised reformid hõlmavad maanteetranspordi süsinikuheite vähendamist, keskkonnahoidlikku maksustamist, stiimuleid heiteta sõidukitele, üleminekut raudtee- ja veetranspordile ning liiklusohutuse edendamise meetmeid. Kavas pööratakse suurt tähelepanu ka era- ja avaliku sektori hoonete energiatõhususele. Keskkonnahoidlik eelarveplaneerimine, maantee- ja raudteetranspordi digiteerimine, elektrisõidukite laadimistaristute kasutuselevõtt, kliimamuutustega kohanemine ja ringmajandus aitavad eeldatavasti samuti kõigis majandussektorites rohepööret ellu viia.

(31) Kuna kavas nähakse ette mitu metsandussektori reformi ja investeeringut, nagu riikliku metsastrateegia vastuvõtmine, elupaikade ökoloogiline taastamine ja liikide kaitse, peaks see aitama kaasa ka elurikkuse säilitamisele ja taastamisele. Ressursitõhusust, materjalide korduskasutamist ja jäätmete vähendamist käsitlevate reformide ja investeeringute eesmärk on tagada Rumeenia üleminek ringmajandusele 2030. aastaks.

***Digipöörde toetamine***

(32) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile f ja V lisa punktile 2.6 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava meetmeid, mis aitavad suures ulatuses (hinne A) kaasa digipöördele või sellest tulenevate probleemide lahendamisele. Digieesmärkide saavutamist toetavad meetmed moodustavad 20,5 % kava kogueraldisest, mis on arvutatud vastavalt määruse (EL) 2021/241 VII lisas esitatud metoodikale.

(33) Kava peaks käsitlema avaliku haldusega seotud digiteerimisprobleeme, pakkudes välja ulatusliku reformide ja investeeringute paketi, et osutada kodanikele ja ettevõtjatele turvalisi, koostalitlusvõimelisi, kulutõhusaid ja kiireid kasutajakeskseid teenuseid. Kava sisaldab uut infosüsteemide koostalitlusvõime seadust, milles eeldatavasti täpsustatakse ühtsed standardid ja eeskirjad, mida avaliku sektori asutused peaksid kohaldama rakenduste arendamiseks turvalises ja jätkusuutlikus keskkonnas, valitsuse pilvandmetöötluse seadust, milles sätestatakse kohustused ja ülesanded seoses pilvetaristu, -tehnoloogia ja -teenuste kavandamise, rakendamise, arendamise ja haldamisega, küberturvalisuse strateegiat ning reformi, millega rakendatakse liidu ühtse ühendatust käsitleva meetmepaketi soovitusi ja 5G-võrkude turvalisuse seadust, pannes aluse 5G kasutuselevõtule. Reforme toetavad mitmesugused olulised investeeringud, nagu valitsusasutustele mõeldud pilveteenuste arendamine, tervishoiu, kohtusüsteemi, keskkonna, tööhõive ja sotsiaalkaitse digiteerimine, riigihanked, valitsusvälised organisatsioonid, ühendatus nn valgetes piirkondades, eri struktuuride küberturvalisuse tagamine ja digioskuste parandamine nii riigiteenistujate kui ka kogu elanikkonna jaoks. Elektroonilise isikutunnistuse kasutuselevõtt peaks hõlbustama digitaalset suhtlust avaliku ja erasektori asutuste ning kodanike vahel. Lisaks peaks pärast uute digitaalvaldkonna ametite määratluse lisamist ametialade klassifikaatorisse olema tööturg digitaalsektori viimaste arengutega kooskõlas.

(34) Kavaga toetatakse ka maantee- ja raudteetranspordi digiteerimist ning hõlbustatakse maksumaksjatepoolset nõuete järgimist digitaalteenuste arendamise ning maksu- ja tolliasutuste süsteemide ja rakenduste ajakohastamise kaudu. Ettevõtlussektor saab kasu märkimisväärsetest investeeringutest, mille eesmärk on kiirendada nii VKEde kui ka suurettevõtjate digiüleminekut, keskendudes kõrgtehnoloogia (nt plokiahel, kvant, pilvandmetöötlus, tehisintellekt) arendamisele ja kasutuselevõtule. Eeldatakse, et kavandatud reformiga ühtlustatakse, lihtsustatakse ja digiteeritakse täielikult ettevõtlusega seotud regulatiivsed nõuded (nt ettevõtte asutamine, turult lahkumine/ettevõtte sulgemine, samuti regulatiivsed nõuded ettevõtete tööturukohustustest teatamise kohta). Hariduse valdkonnas hõlmavad reformid standardeid, millega tagatakse e-õppe kvaliteet ja haridussüsteemi vastavusse viimine õpilaste digipädevuste Euroopa raamistikuga DigComp. Vastavad investeeringud on suunatud temaatiliste koolituskursuste, digitaalse kirjaoskuse ja digiõppe pedagoogika pädevuste arendamisele, eelkõige maapiirkondades ja mujal ebasoodsates tingimustes töötavatele õpetajatele, toetustele informaatikalaboratooriumidele ja arukatele keskustele, avatud õppematerjalide väljatöötamisele ning ülikoolide digitaliseerimise kavadele.

(35) Kõik kava komponendid hõlmavad meetmeid, mis aitavad otseselt kaasa digiüleminekule või käsitlevad sellega seotud probleeme. Põhikomponendid on digipööre, haridus, säästev transport ja ettevõtluse toetamine ning teadus- ja arendustegevus ja innovatsioon. Digipööret edendavad meetmed peaksid parandama avaliku halduse tulemuslikkust, vähendades halduskoormust, suurendades ettevõtjate konkurentsivõimet ning andes osale elanikkonnast (eelkõige tudengid, õpetajad ja avalikud teenistujad) põhi- ja kõrgema taseme digioskused, tekitades nii sünergiaefekti kogu majanduse jaoks. Digimõõdet tugevdatakse piiriülese mõõtmega, sest Rumeenia peaks osalema mitut riiki hõlmavas väikese energiatarbega protsessoreid ja pooljuhtkiipe käsitlevas projektis, mis on kavandatud üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projektina.

***Püsiv mõju***

(36) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile g ja V lisa punktile 2.7 on taaste- ja vastupidavuskaval Rumeeniale eeldatavasti suures ulatuses (hinne A) püsiv mõju.

(37) Kavas esitatud reformid peaksid aitama Rumeenial saavutada pikaajalisi tulemusi ja struktuurimuutusi. Avaliku sektori värbamis-, palga- ja karjäärireform peaks ligi meelitama kvalifitseeritud ja professionaalseid töötajaid. Sõltumatu läbivaatamine ja sellest tulenevate soovituste vastuvõtmine peaks muutma maksusüsteemi õiglasemaks ja tõhusamaks. Pensionisüsteemi reform peaks muutma süsteemi õiglasemaks ja kestlikumaks. Energiasektori reform peaks aitama vähendada energiatootmise süsinikuheidet. Keskkonnahoidliku maksustamise laiem kasutamine peaks kodanikke ja ettevõtteid innustama keskkonnasäästlikuma käitumise suunas, muutes samas maksusüsteemi õiglasemaks mittesaastavate ettevõtjate suhtes. Suurlinnapiirkondade ja maapiirkondade konsortsiumide loomine peaks laiendama naabruses asuvate omavalitsuste käsutuses olevaid poliitikavahendeid, et tulla toime piiriüleste probleemidega, nagu liiklusummikud, õhusaaste, veemajandus ja eluasemepoliitika. Samuti soodustavad õigusnormid teadusasutuste vabatahtlikku liitumist, suurendades seeläbi riigi teadus- ja innovatsioonisuutlikkust.

(38) Kava sisaldab eeldatavasti püsiva mõjuga investeeringud, millega toetatakse majanduse rohe- ja digipööret. Kava digivaldkonnaga seotud meetmed on loodud asjaomaste institutsioonide digiteerituse suurendamiseks, millel on eeldatavasti püsiv mõju teenusekvaliteedile, ettevõtluskeskkonnale ja avaliku sektori teabe kasutamise optimaalsusele. See puudutab olulisi valdkondi, nagu kohtusüsteem, sotsiaalkindlustus, tervishoiusüsteem, küberturvalisuse raamistik või platvormid haldusasutuste ning kodanike või ettevõtjate vahelise suhtluse parandamiseks. Lisaks aitab kava kaasa Rumeenia avaliku halduse heale toimimisele. Positiivseid tulemusi tööturul oodatakse koduabiliste vautšerite süsteemi kasutuselevõtu, tööturuasutuste pakutavate digiteenuste parandamise ja digioskuste arendamise programmide kasutuselevõtu vastastikuse täiendavuse tulemusena. Eeldatakse, et riiklike tervishoiuteenuste kvaliteet ja kättesaadavus paranevad tänu tervishoiuteenuste osutajate tulemuspõhise väljamaksesüsteemi rakendamisele, tervishoiutöötajate paremale haldamisele ja tervishoiutaristusse tehtavatele investeeringutele. Digipöörde reformide ja investeeringute rakendamise ja järelevalve rakkerühma loomisega peaksid ametnikud arendama konkreetseid digioskusi, mis võimaldaks pidevalt parandada kvaliteetsete avalike teenuste osutamist.

(39) Kava püsiv mõju võib suureneda ka kava ja muude programmide, sealhulgas ühtekuuluvuspoliitika raames rahastatavate programmide koostoime tulemusena, eelkõige sügavalt juurdunud territoriaalsete probleemide sisulise käsitlemise ja tasakaalustatud arengu edendamise kaudu.

***Järelevalve ja rakendamine***

(40) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile h ja V lisa punktile 2.8 on taaste- ja vastupidavuskavas kavandatud kord piisav (hinne A), et tagada taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas kavandatud ajakava, eesmärkide ja sihtide ning nendega seotud näitajate tõhus järelevalve ja rakendamine.

(41) Taaste- ja vastupidavuskava rakendamiseks ja järelevalveks on kavandatud mitmetasandiline juhtimissüsteem. Kesktasandil tagab koordineerimise taaste- ja vastupidavuskava kooskõlastamise ministeeriumidevaheline komitee, kes vastutab kava rakendamisel tehtud edusammude analüüsimise eest tihedas koostöös investeeringute ja Euroopa projektide ministeeriumiga (MIPE). MIPE määratakse riiklikuks koordinaatoriks kava ettevalmistamisel, läbirääkimistel ja heakskiitmisel, teda abistab rahandusministeerium (laenulepingu ja rahastamislepingu allkirjastamisega seotud ülesannete puhul). Selle ülesande täitmiseks luuakse MIPE raames eristruktuur. Taaste- ja vastupidavuskava rakendamise tagavad valdkondlikud ministeeriumid ja nende allüksused, sõlmides MIPEga rahastamislepingud. Lepingutesse lisatakse sätted, mis on seotud investeeringute ja reformide järelevalve, finantsplaneerimise ja aruandluskohustustega. Kavas nähakse ka ette, et auditi ja kontrolli rakendamise eest vastutab sõltumatu auditeerimisasutus. See asutus on sama auditeerimisasutus, mida kasutatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide puhul, ning sõltumatu koordineerivast asutusest ja institutsioonidest, kes vastutavad reformide ja investeeringute rakendamise eest. Haldussuutlikkuse tugevdamine, sealhulgas täiendavate inimressursside kaasamise kaudu, sätestatakse õigusaktis, et tagada kava meetmete õigeaegne ja tõhus rakendamine. Juhtimismudeliga on ette nähtud selge ülesannete jaotus kava rakendamiseks, edusammude jälgimiseks ja aruandluseks. Rumeenia kava eesmärgid ja sihid on selged ja realistlikud ning kajastavad piisavalt hästi kavas ette nähtud investeeringuid ja reforme. Näitajad on asjakohased, vastuvõetavad ja piisavalt usaldusväärsed. Eesmärgid ja sihid on asjakohased ka juba lõpuleviidud meetmete puhul, mis on abikõlblikud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 17 lõikele 2. Väljamaksetaotluse põhjendamiseks on vaja, et need eesmärgid ja sihid oleksid rahuldavalt täidetud.

(42) Liikmesriigid peaksid tagama, et rahastu kaudu antavast rahalisest toetusest teavitatakse ja seda kinnitatakse vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 34. Tehnilist tuge võib taotleda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/240[6] loodud tehnilise toe instrumendist, et toetada liikmesriike nende taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisel.

***Kulud***

(43) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile i ja V lisa punktile 2.9 on taaste- ja vastupidavuskavas esitatud põhjendused kava hinnangulise kogukulu summa

[6] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/240, 10. veebruar 2021, millega luuakse tehnilise toe instrument (ELT L 57, 18.2.2021, lk 1).

kohta mõõdukas ulatuses (hinne B) mõistlikud ja põhjendatud, kooskõlas kulutõhususe põhimõttega ja vastavuses riigis eeldatava majandusliku ja sotsiaalmõjuga.

(44) Esitatud teave ja tõendid hinnanguliste kogukulude kohta on enamiku meetmete puhul enamjaolt põhjalikud ja selged. Rumeenia on esitanud enamikul juhtudest teavet kas samade või sarnaste varasemate investeerimisprojektide kohta või võrreldavad kuluandmed peamiste kulutegurite kohta ning nende alusel saab enamikku kuluhinnanguid põhjendada. Enamiku meetmete puhul sisaldab teave hinnanguliste kogukulude kohta selgeid tõendeid või asjakohaseid viiteid kohaldatud ühiku võrdlushindade kohta. Mõne meetme puhul oleks täpsemaid hinnanguid ja põhjendusi sisaldav lisateave suurendanud kindlust, et kulud on mõistlikud ja usutavad. Kuna nende kuluhinnangute puhul ei ole kasutatud metoodikat piisavalt selgitatud ning põhjenduse ja kulu vaheline seos ei ole mõnikord täiesti selge, on hinnang kulude hindamise kriteeriumile mõõdukas. Rumeenia esitas piisavalt teavet ja piisavaid tõendeid selle kohta, et taaste- ja vastupidavuskava hinnanguline kogukulu, mis kaetakse rahastust, ei ole kaetud liidult juba saadud või saadava rahasummaga; Taaste- ja vastupidavuskava hinnanguline kogukulu on kooskõlas kulutõhususe põhimõttega ja vastavuses riigis eeldatava majandusliku ja sotsiaalmõjuga.

***Liidu finantshuvide kaitse***

(45) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile j ja V lisa punktile 2.10 on taaste- ja vastupidavuskavas kavandatud kord piisav (hinne A), et tagada kõnealuse määruse alusel eraldatud vahendite kasutamisel korruptsiooni, pettuste ja huvide konflikti ärahoidmine, avastamine ja kõrvaldamine, ning see kord peaks eeldatavasti tulemuslikult vältima topeltrahastamist kõnealuse määruse alusel ja muudest liidu programmidest. See ei piira muude instrumentide ja vahendite kohaldamist liidu õiguse edendamiseks ja täitmise tagamiseks, sealhulgas korruptsiooni, pettuste ja huvide konfliktide ärahoidmiseks, avastamiseks ja kõrvaldamiseks, ning liidu eelarve kaitsmiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) 2020/2092[7].

(46) Taaste- ja vastupidavuskavas kirjeldatud sisekontrollisüsteem põhineb töökindlatel protsessidel ja struktuuridel ning selles on ette nähtud kindlad osalejad ning nende rollid ja kohustused sisekontrolliülesannete täitmisel. Kokku peaksid sisekontrollisüsteem ja muu asjakohane kord, mida rakendatakse muu hulgas lõplikke vahendite saajaid käsitlevate andmete kogumiseks ja kättesaadavaks tegemiseks, aitama ära hoida, avastada ja kõrvaldada korruptsiooni, pettust ja huvide konflikte määruse (EL) 2021/241 kohaste vahendite kasutamisel ning vältida topeltrahastamist kõnealuse määruse ja muude liidu programmide alusel. Rahastu rakendamise järelevalveks tuleb luua andmehoidla süsteem, mis peab olema töövalmis enne esimese maksetaotluse esitamist. Eesmärk peaks tagama, et süsteem sisaldab vähemalt järgmisi funktsioone: a) andmete kogumine ning eesmärkide ja sihtide saavutamise järelevalve; ning b) määruse artikli 22 lõike 2 punkti d alapunktides i–iii nõutud andmete kogumine, säilitamine ja neile juurdepääsu tagamine.

(47) Rakendatakse konkreetseid meetmeid, et kontrollida riigihanke-eeskirjade järgimist, ennetada korruptsiooni ja kaitsta finantshuve. Kontrollikoja auditeerimisasutus rajas oma auditi lähenemisviisi süsteemistrateegiale, mis hõlmab nii eesmärkide ja sihtide

[7] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL, Euratom) 2020/2092, 16. detsember 2020, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 1).

aruandluse süsteemi kui ka pettuste, huvide konfliktide, korruptsiooni ja topeltrahastamise ennetamise, avastamise ja parandamise sisekontrollisüsteemi. Kavas on esitatud teave nende asutuste haldussuutlikkuse kohta, kes kava Rumeenias jälgivad, kontrollivad ja rakendavad, ning nende asutuste haldussuutlikkuse kohta, kes teostavad audititoiminguid. Samuti antakse teavet eri organite õiguslike volituste kohta. Koordineerimisasutuse ja rahandusministeeriumi täielikud õiguslikud volitused, sealhulgas auditeerimisasutuse täpne tegevus, kiidetakse eeldatavasti heaks alles pärast kava heakskiitmist. Seetõttu tuleb kehtestada eesmärk jõustada valitsuse erakorraline määrus finants-, rakendus-, kontrolli- ja auditimehhanismi kohta, mis tuleb täita enne esimese maksetaotluse esitamist.

***Taaste- ja vastupidavuskava sidusus***

(48) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile k ja V lisa punktile 2.11 sisaldab kava suures ulatuses (hinne A) reformide ja avaliku sektori investeerimisprojektide elluviimise meetmeid, millega tagatakse sidus tegevus.

(49) Kava koosneb kuuest sidusast sambast, mis toetavad eesmärke ergutada Rumeenia majanduse taastumist, aidata kaasa selle rohe- ja digipöördele ning tugevdada riigi vastupanuvõimet teel kestlikuma ja kaasavama majanduskasvu poole. Iga sammas põhineb komponentidel, sealhulgas üksteist vastastikku tugevdavatel ja täiendavatel reformidel ja investeeringutel. Kõigil sammastel on üksteist täiendavad ja sidusad eesmärgid. Kava sammaste või komponentide vahel ei ole vasturääkivusi ega vastuolusid. Maanteetaristusse tehtavate suurte investeeringutega kaasnevad maanteetranspordi süsinikuheite vähendamise kõrvalmeetmed ning need on seega kooskõlas rohepöörde samba eesmärkidega. Ka investeeringud gaasitaristusse ja elektritootmisse toetavad üleminekut vähese süsinikuheitega energiasektorile söe järkjärgulise kasutuselt kõrvaldamise reformi raames. Kavas on selgelt välja toodud vajadus luua süstemaatiline vastastikune täiendavus ühtekuuluvuspoliitika rahastamisega ning komponentides on selle kohta esitatud mõned näited. Eraldusjooned on piisavalt selgesti paika pandud, kuid need peaksid sõltuma ka partnerluslepingu ja ühtekuuluvuspoliitika programmide lõpuleviimisest.

***Võrdõiguslikkus***

(50) Taaste- ja vastupidavuskava hõlmab mitut meedet, mis peaksid aitama lahendada riigi probleeme soolise võrdõiguslikkuse ja kõigile võrdsete võimaluste tagamise valdkonnas. Need hõlmavad meetmeid, millega käsitletakse puuetega inimeste vajadusi, sealhulgas seoses juurdepääsuga transpordile, hoonetele ja avalikele digiteenustele. Soolise võrdõiguslikkuse osas sisaldab kava meetmeid pensioniea ühtlustamiseks aja jooksul ning digioskuste arendamise koolitusprogrammide puhul naiste programmis osalemise 50 % miinimumkünnist. Kava sisaldab ka eesmärke haavatavate inimeste (sealhulgas puuetega inimesed, eakad inimesed ning romad ja muud vähemused) tööturul osalemise stimuleerimiseks.

***Julgeolekualane enesehindamine***

(51) Kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõike 4 punktiga g sisaldab taaste- ja vastupidavuskava valitsuse andmepilve ja 5G-võrkudega seotud investeeringute julgeolekualast enesehindamist. Rumeenia loetleb valitsuse andmepilvega seotud riskid, mis on seotud juhtimise, teenuste osutamise strateegia, arhitektuuri rakendamise, taristu turvalisuse, juurdepääsukontrolli ja identiteedi haldamise, teabe- ja andmehalduse, IT-toimingute, tehnoloogiapakkujate juhtimise ja kestlikkusega,

sealhulgas võimalikud meetmed riskide leevendamiseks. Ühendatuse meetmete puhul, eelkõige 5G-võrkude kasutamisel, on riskistsenaariumid seotud ebapiisavate turvameetmete, 5G tarneahela, peamiste ohusubjektide tegutsemisviisi, 5G-võrkude ja muude kriitiliste süsteemide vastastikuse sõltuvuse ning seadmete lõppkasutajatega. Leevendusmeetmed hõlmavad muu hulgas riikliku küberturvalisuse õigusraamistiku ning kaitse- ja küberturvalisuse õigusakti väljatöötamist. Kava hõlmab ka reforme, millega rakendatakse liidu ühtse ühendatust käsitleva meetmepaketi soovitusi ja 5G-võrkude turvalisuse seadust.

***Piiriülesed ja mitut riiki hõlmavad projektid***

(52) Kava hõlmab investeeringuid üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) koridoridesse. Lisaks peaks Euroopa raudteetranspordi juhtimissüsteemi arendamine vähemalt 315 km ulatuses võimaldama koostalitlust teiste liikmesriikide raudteesüsteemidega. Samuti sisaldab kava eesmärki toetada Rumeenia ettevõtjate osalemist mitut riiki hõlmavas projektis, mis käsitleb väikese energiatarbega protsessoreid ja pooljuhtkiipide valmistajaid ja mida kavatsetakse rakendada peamiselt osaluse kaudu kavandatavas üleeuroopalist huvi pakkuvas tähtsas projektis.

***Konsulteerimisprotsess***

(53) Kavas kirjeldatakse, et Rumeenia on konsulteerinud paljude erinevate sidusrühmadega, sealhulgas piirkondlike ja kohalike ametiasutuste, kodanikuühiskonna organisatsioonide, äriringkondade ja muude asjaomaste sidusrühmadega. Rumeenia valitsus korraldas 2021. aasta veebruaris 12 avalikku konsultatsiooni ja 20 ministeeriumidevahelist kohtumist, et seada prioriteediks reformiprogrammi lisatavad investeeringud ja reformid. Pärast sidusrühmade ja ministritevahelisi nõupidamisi avaldati kava projekt avalikuks aruteluks ja esitati lühidalt parlamendile, enne kui valitsus selle vastu võttis, ning seejärel esitati see komisjonile.

(54) Selleks et tagada asjaomaste osalejate vastutus, on väga oluline kaasata kavaga hõlmatud investeeringuprojektide ja reformide elluviimisse kõik asjaomased piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused ning sidusrühmad, sealhulgas tööturu osapooled.

***Positiivne hinnang***

(55) Pärast seda kui komisjon on andnud Rumeenia taaste- ja vastupidavuskavale positiivse hinnangu ja leidnud, et kava vastab rahuldavalt määruses (EL) 2021/241 sätestatud hindamiskriteeriumidele, tuleks kooskõlas kõnealuse määruse artikli 20 lõikega 2 ja V lisaga sätestada käesolevas otsuses kava rakendamiseks vajalikud reformid ja investeerimisprojektid, asjakohased eesmärgid, sihid ja näitajad ning summa, mille liit on kava rakendamiseks tagastamatu rahalise toetuse ja laenutoetuse vormis kättesaadavaks teinud.

***Rahaline toetus***

(56) Rumeenia taaste- ja vastupidavuskava hinnanguline kogukulu on 29 181 842 750 eurot. Kuna taaste- ja vastupidavuskava vastab rahuldavalt määruses (EL) 2021/241 sätestatud hindamiskriteeriumidele ning selle hinnanguline kogukulu on Rumeenia jaoks ette nähtud maksimaalsest rahalisest toetusest väiksem, peaks Rumeenia taaste- ja vastupidavuskava jaoks eraldatav rahaline toetus olema võrdne Rumeenia taaste- ja vastupidavuskava hinnangulise kogukuluga.

(57) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikele 2 ajakohastatakse Rumeenia maksimaalse rahalise toetuse arvutust 30. juuniks 2022. Vastavalt kõnealuse määruse artikli 23 lõikele 1 peaks Rumeenia jaoks ette nähtud summa, mis ei ületa kõnealuse määruse artikli 11 lõike 1 punktis a osutatud maksimaalset rahalist toetust, olema võimalik siduda juriidiliste kohustustega 31. detsembriks 2022. Vajaduse korral peaks nõukogu pärast maksimaalse rahalise toetuse ajakohastamist muutma komisjoni ettepaneku põhjal põhjendamatu viivituseta käesolevat otsust, et lisada sellesse vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikele 2 arvutatud ajakohastatud maksimaalne rahaline toetus.

(58) Lisaks on Rumeenia täiendavate reformide ja investeeringute toetamiseks taotlenud laenutoetust. Rumeenia taotletud laenu maksimaalne maht on väiksem kui 6,8 % tema 2019. aasta kogurahvatulust jooksevhindades. Taaste- ja vastupidavuskava hinnangulise kogukulu summa on väiksem kui Rumeenia jaoks eraldatud rahalise toetuse ja taotletud laenutoetuse kogusumma.

(59) Antavat toetust rahastatakse laenust, mille komisjon võtab liidu nimel nõukogu otsuse (EL, Euratom) 2020/2053[8] artikli 5 alusel. Rahaline toetus tuleks maksta välja osamaksetena, pärast seda kui Rumeenia on taaste- ja vastupidavuskava rakendamisega seotud asjaomased eesmärgid ja sihid rahuldavalt täitnud

(60) Rumeenia on taotlenud eelmakset, mis moodustab 13 % rahalisest toetusest ja 13 % laenust. See summa tuleks Rumeeniale kättesaadavaks teha määruse (EL) 2021/241 artikli 23 lõike 1 kohase lepingu („rahastamisleping“) ja kõnealuse määruse artikli 15 lõike 2 kohase laenulepingu („laenuleping“) jõustumise korral ja nendega kooskõlas.

(61) Käesolev otsus ei tohiks mõjutada selliste menetluste tulemust, mis on seotud liidu vahendite eraldamisega muude kui määruse (EL) 2021/241 kohaste liidu programmide raames, ega selliseid menetlusi, mis on seotud siseturu toimimise moonutamisega ja mida võidakse algatada eelkõige ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 alusel. See ei vabasta liikmesriike aluslepingu artikli 108 kohasest kohustusest teavitada komisjoni võimalikest riigiabi juhtudest,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

*Artikkel 1*

*Taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmine*

Rumeenia taaste- ja vastupidavuskavale määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõikes 3 sätestatud kriteeriumide alusel antud hinnang kiidetakse heaks. Taaste- ja vastupidavuskava kohased reformid ja investeerimisprojektid, taaste- ja vastupidavuskava järelevalve ja rakendamise kord ja ajakava, sealhulgas asjakohased eesmärgid ja sihid ning laenu maksmisega seotud täiendavad eesmärgid ja sihid, kavandatud eesmärkide ja sihtide saavutamisega seotud asjakohased näitajad ning komisjonile vajalikele alusandmetele täieliku juurdepääsu andmise kord on esitatud käesoleva otsuse lisas.

[8] ELT L 424, 15.12.2020, lk 1.

*Artikkel 2*
*Rahaline toetus*

1. Liit teeb Rumeeniale tagastamatu toetusena kättesaadavaks rahalise toetuse summas 14 239 689 750 eurot. 10 211 538 399 eurot on võimalik siduda juriidiliste kulukohustustega 31. detsembriks 2022[9]. Kui määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikega 2 ette nähtud ajakohastamise raames arvutatakse Rumeenia puhul maksimaalne rahaline toetus, mis võrdub 14 239 689 750 euroga või on sellest suurem, on alates 1. jaanuarist 2023 kuni 31. detsembrini 2023 võimalik siduda juriidiliste kulukohustustega lisaks 4 028 151 351 eurot. Kui määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikes 2 sätestatud ajakohastamise raames arvutatakse Rumeenia puhul maksimaalne rahaline toetus, mis on väiksem kui 14 239 689 750 eurot, on ajakohastatud maksimaalse rahalise toetuse ja 10 211 538 399 eurose summa vahe võimalik siduda juriidiliste kohustustega alates 1. jaanuarist 2023 kuni 31. detsembrini 2023 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 20 lõikes 8 sätestatud menetlusele.

2. Komisjon teeb liidu rahalise toetuse Rumeeniale kättesaadavaks osamaksetena vastavalt käesoleva otsuse lisale. Eelmaksena tehakse kättesaadavaks 1 851 159 668 eurot, mis moodustab 13 % rahalisest toetusest. Komisjon võib eelmaksed ja osamaksed välja maksta ühes või mitmes osas. Osade suurus sõltub rahaliste vahendite kättesaadavusest.

3. Eelmaksed tehakse rahastamislepingu jõustumise korral ja sellega kooskõlas. Eelmaksed tasaarvestatakse, arvates need proportsionaalselt maha osamaksetest.

4. Osamaksete tegemine vastavalt rahastamislepingule sõltub kättesaadavatest rahalistest vahenditest ja komisjoni otsusest, mis tehakse kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikliga 24 selle kohta, et Rumeenia on rahuldavalt täitnud taaste- ja vastupidavuskava rakendamisega seotud asjakohased eesmärgid ja sihid. Tingimusel, et lõikes 1 osutatud juriidilised kohustused jõustuvad, peab Rumeenia toetuse väljamaksmiseks täitma eesmärgid ja sihid hiljemalt 31. augustiks 2026.

*Artikkel 3*
*Laenutoetus*

1. Liit annab Rumeeniale laenu kuni 14 942 153 000 eurot.

2. Komisjon teeb laenutoetuse Rumeeniale kättesaadavaks osamaksetena vastavalt käesoleva otsuse lisale. Eelmaksena tehakse kättesaadavaks 1 942 479 890 eurot, mis moodustab 13 % laenust. Komisjon võib eelmaksed ja osamaksed välja maksta ühes või mitmes osas. Osade suurus sõltub rahaliste vahendite kättesaadavusest.

3. Eelmaksed tehakse laenulepingu jõustumise korral ja sellega kooskõlas. Eelmaksed tasaarvestatakse, arvates need proportsionaalselt maha osamaksetest.

4. Osamaksete tegemine vastavalt laenulepingule sõltub kättesaadavatest rahalistest vahenditest ja komisjoni otsusest, mis tehakse kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikliga 24 selle kohta, et Rumeenia on rahuldavalt täitnud laenuga hõlmatud ning

[9] See summa vastab rahaeraldise summale, mis jääb alles pärast määruse (EL) 2021/241 artikli 6 lõikes 2 sätestatud kuludest Rumeenia proportsionaalse osa mahaarvamist ning mis arvutatakse kõnealuse määruse artiklis 11 sätestatud metoodika kohaselt.

taaste- ja vastupidavuskava rakendamisega seotud täiendavad eesmärgid ja sihid. Laenu väljamaksmiseks peab Rumeenia täitma laenuga hõlmatud täiendavad eesmärgid ja sihid hiljemalt 31. augustiks 2026.

*Artikkel 4*
*Adressaat*

Käesolev otsus on adresseeritud Rumeeniale.

Brüssel,

*Nõukogu nimel*
*eesistuja*